

Uthållighet hos engelskt rajgräs, rajsvingel och rörsvingelhybrid

Engelskt rajgräs och rajsvingel kan snabbt tappa i avkastning i äldre vallar ju längre norrut man kommer, men rajsvingel har bättre uthållighet än engelskt rajgräs i Götaland. Rörsvingelhybrid däremot har en betydligt bättre uthållighet, men den blir också sämre norrut. Här redovisas resultat från provningar upp till fyra vallår.

Frågeställning

Målet för projekten "Förbättrad sortprovning i engelskt rajgräs" och "Uthållighet hos rajsvinglar och engelskt rajgräs" var att noggrant testa uthålligheten hos sorter av engelskt rajgräs, rajsvingel och rörsvingelhybrid. Det gjordes genom att förlänga den officiella tvååriga sortprovningen med ytterligare två vallår, så att uthålligheten kunde utvärderas efter längre odlingstid.

Foto: Magnus Halling

Hykor (t.h.) och utvintrad SW Birger (t.v.) i Tvååker i Halland 2 maj 2011.

växtförädlarna kombinerat svinglarnas goda hårdighet och torktålighet med det italienska rajgräsets snabba etableringsförmåga, tidighet, goda återväxarförmåga samt högre smältbarhet och smaklighet.

Både i försök och i praktisk odling har observerats en snabb nedgång av tillväxtpotentialen i äldre vallar hos rajsvingel och rörsvingelhybrid. I den officiella sortprovningen sjunker den totala avkastningen för den engelska rajgrässorten SW Birger redan i andra årets vall i Götaland med

ett tredje och fjärde vallår under åren 2009–2011. Den senare perioden innehöll tre skördar varje år. En förteckning över de 30 genomförda försöken på tio olika platser i tredje årets vall finns i tabell 1. Sex av dessa försök skördades ett fjärde vallår. Växtprover analyseras rutvis med avseende på torrsubstans vid varje skörd för bestämning av ts-avkastningen. Sortförsöken utfördes enligt gemensamma protokoll för alla platser. Varje försök omfattade tre upprepningar. Alla sorter skördades samtidigt och första skörd togs vid mätarens ax/vippgång då halva axet var synligt på hälften av skotten. Det innebar en genomsnittlig första skördetid den 9 juni (variation 25 maj till 19 juni). Kvävegödsling skedde med 100, 80 och 60 kg N/ha till respektive skörd. P och K gödslades efter behov. Sorterna såddes med insåningsgröda eller i renbestånd med utsädesmängd 30 kg/ha för rajsvingel och tetraploidt engelskt rajgräs, 26 kg/ha för rörsvingelhybrid och 23 kg/ha för diploidt engelskt rajgräs. Mätare i försöken var SW Birger utom år 2006 då Helmer var mätare.

Tabell 1. Skördade sortförsök i tredje årets vall

Plats	Län	Skördeår						Totalt
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Tommarp (LB)	Skåne	1	1	1				3
Svalöv (MS)	Västra Skåne			1				1
Tvååker (NN)	Halland	1	1	1	1			4
Tenhult (F)	Jönköping	1	1	1				3
Rådde (PS)	Västra Götaland	1	1	1	1	2	1	7
Bjertorp (RS)	Västra Götaland	1		1				2
Skänninge (ES)	Östergötland		1					1
Lillerud (SS)	Värmland	1						1
Uppsala (CX)	Uppsala	1	1	1	1	1	1	6
Hedemora (W)	Dalarna					1	1	2
Totalt		7	6	7	3	4	3	30

Bokstäver inom parantes är länskod för försöksplatsen.

Bakgrund

Arterna engelskt rajgräs och rajsvingel är inte helt anpassade till det svenska klimatet och därför är sorternas övervintringsförmåga en viktig egenskap. Rajsvingel, som har ängssvingel och italienskt rajgräs som föräldrar, är inte lika uthållig som rörsvingelhybrid, som har rörsvingel och italienskt rajgräs som föräldrar. I arterna rajsvingel och rörsvingelhybrid har

26 % och i Svealand med 18 % (Halling, 2012).

Så här gjordes undersökningen

Undersökningen genomfördes genom att de officiella sortförsöken i de arter som nämnts ovan förlängdes med ett tredje vallår t.o.m. skörd 2 (3:e skörd hoppades över) under åren 2006–2008 och med

Försöksresultat

För att kunna jämföra de olika sorternas övervintringsförmåga jämfördes första skörd under fyra vallår. Första skörd togs vid en definierad tidpunkt (axgång hos mätaren), men påverkades också till en del av sorternas tillväxtrytm. Sena sorter

Forts. nästa sida

Forts. från föreg. sida

som Herbal och Herbie kan missgynnas en del eftersom de har större återväxt. Även rajsvingel, rörsvingel och rörsvingelhybrid har ofta större återväxt än engelskt rajgräs. Därför är förändringen mellan år viktigast, inte inbördes relationer varje år. Total avkastning blir inte rättvis att jämföra då tredje skörd hoppades över tredje vallåret under åren 2006–2008. Försöken redovisas uppdelade på två områden enligt tabell 2. Bland platserna i tabell 1 räknas Lillerud, Hedemora och Uppsala till Svealand, övriga räknas till Götaland. I genomsnitt har sorterna i tabell 2 i Götaland förekommit i 10 försök och i Svealand i tre försök.

Resultaten visar att avkastningen i första skörd för sorterna av engelskt rajgräs i genomsnitt sjunker med 18–40 procent varje år. I Götaland är nedgången störst till andra året (28 %, tabell 2) och i Svealand som mest till tredje året (40 %). I första skörd tredje året har inga säkra skillnader erhållits mellan olika sorter av engelskt rajgräs i något av områdena, men försöksvariationen (CV) är stor det tredje året, särskilt i Svealand. Däremot visade resultaten att avkastningen för rörsvingelhybriden Hykor ökade till vall II. Avkastningen för Hykor är i Götaland första vallåret signifikant mindre än för rajsvingelsorterna Perun och Paulita. Andra vallåret är relationen den omvända. Under andra vallåret har Hykor den största avkastningen i första skörd och totalt sett i båda områdena.

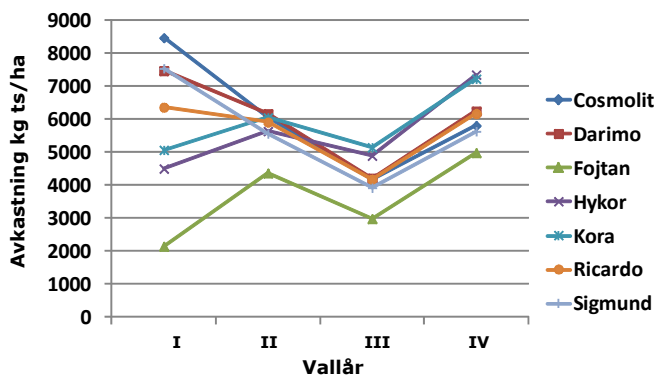
Till tredje vallåret i Götaland sker det ingen förändring av avkastningen i första skörd för rajsvingel och rörsvingelhybrid och relationen i avkastning är densamma mellan arterna. Det innebär att det i Götaland mellan vallår två och tre är en betydligt mindre nedgång i avkastning i första skörd för rajsvingel jämfört med engelskt rajgräs. I rörsvingelhybrid (Hykor) sker ingen nedgång alls under de tre vallåren. Det är samma mönster första och andra vallåret i Svealand som i Götaland mellan rörsvingelhybriden Hykor och rajsvingeln Paulita. Däremot sker en kraftig nedgång i avkastning tredje vallåret för båda dessa arter. Anpassas en rät linje så är nedgången mindre i rörsvingelhybrid än i de andra arterna. Resultaten är dock lite osäkra eftersom det är få försök och stor variation mellan data från Svealand. I Svealand utmärker sig också Aberdard med en signifikant mindre avkastning än Birger både vallår ett och två. I övrigt är det ingen säker skillnad mellan rajgrässorterna i Svealand. I Halling (2012) finns mer detaljerad information om avkastning de olika vallåren.

Tabell 2. Avkastning i första skörd (kg ts/ha) vall 1–3 och förändring i procent i förhållande till året innan

Sort		Område och vallår					
		Götaland			Svealand		
		I	II	III	1	II	III
Aberdard (2n)	Er	7 090	-30	-12	6 010	-32	-28
Gunne (2n)	Er	7 220	-27	-22	6 730	-13	-42
Helmer (4n)	Er	7 160	-29	-16	6 350	-12	-40
Herbie (2n)	Er	6 770	-32	-14	5 900	-22	-44
Herbal (4n)	Er	6 660	-26	-25	6 100	-21	-40
Loporello (4n)	Er	6 630	-22	-20	6 020	-7	-46
SW Birger (4n)	Er	7 300	-26	-15	7 260	-16	-37
Hykor	Rsh	6 180	12	-2	5 120	29	-52
Paulita	Rs	7 590	-24	-1	6 790	-24	-37
Perun	Rs	7 240	-24	-1	6 860	-19	-26
Medel		6 990	5 360	4 710	6 320	5 400	3 250
LSD 0,05 %		510	430	690	1 290	900	1 570
CV %		6.6	6.6	12.3	8.3	8.7	14.4
P-värde		0,001	0,001	0,001	0,004	0,001	0,465

2n = diploid, 4n = tetraploid, LSD = säker skillnad på 5 %-nivån, CV = försöksvariation, Er = engelskt rajgräs, Rsh = rörsvingelhybrid, Rs = rajsvingel.

Figur 1 visar vad som händer med avkastningen i första skörd i ett försök under fyra vallår i Hedemora. Redan andra vallåret närmade sig sorterna varandra, men arterna hade utvecklat sig olika. Rörsvingeln och rörsvingelhybriden ökade i avkastning över åren, medan ängssvingeln generellt sjönk. Fojtan är enligt DLF av betestyp med mjukare blad och det kan vara en förklaring till att den gett mindre avkastning än Hykor, men de har följts åt i avkastning över vallåren.

Figur 1. Förändring i avkastning första skörd i Hedemora åren 2008–2011. Kora = rörsvingel, Hykor och Fojtan = rörsvingelhybrid, övriga sorter är ängssvingel.

Slutsatser

- I Götaland hade engelskt rajgräs sämre uthållighet jämfört med rajsvingel och rörsvingelhybrid.
- I Svealand hade rörsvingelhybrid den bästa uthålligheten till andra vallåret; tredje vallåret är det ingen skillnad mellan arterna.
- Rörsvingelhybriden Hykor har mycket god uthållighet i Götaland. Uthålligheten är inte lika bra i Svealand, men fortfarande bättre än hos engelskt rajgräs och rajsvingel.

Tack

Tack framförs till Stiftelsen lantbruksforskning (SLF) för finansiering av projektet: "Förbättrad sortprovning i engelskt rajgräs" (H0541184, avslutat) med fortsättning i det nya projektet "Uthållighet hos rajsvinglar och engelskt rajgräs" (H0841007, under avslutning). Tack framförs också till Scandinavian Seed och Lantmännen SW Seed som bekostat en del av försöken i projektet "Förbättrad sortprovning i engelskt rajgräs".

Magnus Halling, SLU, Inst. för växtproduktionsekologi, tel: 018-67 14 29, e-post: magnus.halling@slu.se

Lästips

Halling, M.A. 2012. Vallväxter till slåtter och bete samt grönfoderväxter. Sortval för södra och mellersta Sverige 2012/2013. Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för växtproduktionsekologi. 68 s.
www.ffe.slu.se/FFE/Info/sortvall.htm

SVENSKA VALLBREV kommer ut med sju nummer 2012.

Manusstopp Nr 7 19 nov Utgivning 14 dec

Redaktör: Nilla Nilsson-Linde, ansvarig utgivare, tel: 070-662 74 05, e-post: Nilla.Nilsson-Linde@slu.se

Red. o layout: Irène Persson, tel: 070-616 66 27, e-post: irenee.persson@gmail.com

Vill du bli medlem i Svenska Vallföreningen? Betala 350 kr till pg. 72 27 23-4 eller bg. 108-9705 och ange namn och adress.

ISSN 1653-8064

EGF i Polen

Arets stora händelse i European Grassland Federation, EGF 2012, gick av stapeln i Polen 3–7 juni under temat "Grassland – a European Resource?" Under kongressen deltog 300 personer från mera än 30 olika länder. Den skriftliga rapporten innehöll 206 vetenskapliga artiklar samt 46 sammanfattningar som enbart presenterades som poster. Från Sverige medverkade Rolf Spörndly med ett inbjudet föredrag om "Forage safety and quality hazards" samt undertecknad gällande "Effects of breed on foraging sites and diet in dairy cows on mountain pasture".

Allmänna intryck av landet

Polen är ett utpräglat jordbruksland där hälften av arealen är fin jordbruksmark utan, till synes, en enda sten. En stor del av befolkningen bor på landsbygden, vilken tycks frodas, åtminstone där jag for fram genom landskapet från Warszawa och söderut i Polens östra del.

En stor del av jordbruksmarken består av permanenta gräsmarker eftersom det finns en tradition av boskaphållning i landet. Därför blev jag förvånad över att knappt se några djur alls på bete. Under sju, åtta timmars tåg- och bussfärd genom landet såg jag på sin höjd femton av de 1,5 miljoner mjölkkor som finns. De kor som var ute var alla tjuvdrade och det verkade inte finnas någon tradition av att ha staket för att hålla djuren. Vi fick sedan mycket riktigt höra att de polska korna, precis som i många andra europeiska länder, hålls inomhus nuförtiden. Ladugårdarna var svåra att urskilja bland de andra ekonomibyggnaderna. Djurstallarna såg sannolikt ut som alla andra skjul, ibland av omålat virke, ibland gjorda i tegel eller betong och med små eller obefintliga fönster.

Ägostrukturen på jordbruksmarken är småskalig med många självvägande bönder med i medeltal knappt tio hektar vardera. Skiftena är långa och smala, ofta inte mer än tio meter breda. Inga marker tycks ligga för fåfot utan varenda kvadratmeter används. Gräsmarkerna är permanenta och slås till foder. Det mesta av gräset lagras som hö, vilket får torka på slag eller i stackar. Insatsmedlen på gräsmarkerna är begränsade och markerna tycktes vanligen vara både odikade och ogödslade, det senare beroende på att handelsgödsel anses för dyrt. På den jordbruksmark som ligger i växtföljd odlas mycket råg. Påfallande var den omfattande, småskaliga bär- och fruktodlingen, med hallon som dominerande gröda. Det var tydligt att bär försäljning är en betydande inkomstkälla för många polska lantbrukarfamiljer. Även grönsaks- och potatisodling för avsalu verkade vara en vanlig inkomstkälla för småjordbruk.

Reflektioner kring föredragen

Jag lyssnade till ett sextiototal föredrag och det är omöjligt att återge alla här utan det blir några reflektioner kring dem. Alain Peeters från Belgien inledde med att prata om framtiden för EU:s jordbrukspolitik. Hans åsikt var att direktstöden till jordbruksproduktionen måste transformeras till allmännyttiga stöd dvs. att kollektiva medel ska gå till kollektiva nyttigheter. Detta är en nödvändighet för att få acceptans för EU:s jordbrukspolitik CAP i samhället överhuvudtaget, menade Peeters. Detta var tydligen inte ett helt okontroversiellt ställningstagande bland lantbruksföreträdare i Europa.

En reflektion jag gjorde under konferensen var att det på olika håll i Europa verkar finnas olika definitioner av begrepp som är vanliga inom lantbrukssektorn såsom "naturliga gräsmarker", "hållbarhet" och "intensiv/extensiv produktion". Tydligast

Fortfarande finns det oskiftade landskapet kvar i stora delar av Polen.

Foto: Nilla Nilsson-Linde

skiljer sig uppfattningar mellan företrädare för högentensiva regioner i västra Europa och lågentensiva regioner i forna öststaterna.

Även åsikterna i olika frågor ver-

kade gå isär mellan öst och väst. Scott Laidlaw, växtproduktionsforskare från Nordirland, menade att uthållig produktion inte är detsamma som extensiv produktion utan att stor produktion ger bäst effektivitet. M. Hejzman, ekolog från Tjeckien, tyckte å sin sida att det är fel att irländarna fortsätter med sin högentensiva betesdrift där de lägger på 250 kg kväve per hektar och år för att producera kött och mjölk när det finns så mycket outnyttjade gräsmarker i östra Europa där den biologiska mångfalden skulle gynnas av fler betesdjur. Miljön skulle således vinna på att produktionen flyttar längre österut, menade Hejzman.

Såväl det totalt sjunkande antalet idisslare i Europa som bitvis avsaknad av betesdjur var något som bekymrade många. Djuren hålls i allt högre grad inomhus och Sverige är ensamt land i Europa om att ha en lagstiftning som garanterar utomhusbete till idisslare. Detta faktum bör den svenska lantbruksnäringen, och då kanske i synnerhet mejerierna, ta vara på i sin marknadsföring! I Nederländerna har man insett att allmänheten vill ha betande djur på markerna och där betalas idag en premie på avräkningspriset till mjölkbönder som fortsätter med betesdrift.

Med ett sjunkande antal gräsätande idisslare blir det gräsmarker över som inte behövs för foderförsörjning. Olika sätt att använda biomassa från gräsmarker till bioenergi presenterades. Det fanns olika tekniska lösningar för produktion av antingen biogas, fastbränsle eller båda delarna från samma grönnasseparti. Förvånande nog var det ingen som nämnde det, i mina ögon, sannolikt mest lönsamma alternativet för bioenergiproduktion, åtminstone på våra breddgrader, nämligen skog.

Det presenterades en hel del produktionsförsök, främst från västra Europa, om hur framför allt växtodlingen kan förbättras ytterligare genom t.ex. växtförädling och ökad precision i betesdriften. Samtidigt presenterades också ganska många ekologiska försök, varav flera från öst, där man hade studerat hur olika växt- och djurarter på naturliga gräsmarker gynnas av olika naturgivna förutsättningar och skötselåtgärder. Att den biologiska mångfalden på gräsmarker bäst bevaras genom kontinuerlig bortförsel av näringsämnen genom bete eller slätter betraktar vi i Sverige sedan flera decennier som en sanning. De försök som redovisades på konferensen styrkte denna hypotes, men det var uppenbart att många deltagare, skolade i intensiva jordbrukssystem, inte hade förstått detta sammanhang och att de heller inte lärde sig det under konferensen.

Stort tack till Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien som delfinansierade min resa.

Anna Hessle, SLU, Inst. för husdjurens miljö och hälsa, tel: 0511-67 143, e-post: anna.hessle@slu.se

Lästips: Se artikeln om Samlad grovfoderforskning i urval – essensen av konferensen EGF 2012

Yngve Dahlström

Marknadens bredaste och bästa sortmaterial!

Förutom våra standardblandningar är kund-
anpassade fröblandningar vår specialitet!

Tel 0703-31 46 60
www.kastellegården.se

Nya vallsorter inför säsongen 2013

Här presenteras två nya vallväxsorter som är under marknadsföring inför växstsäsongen 2013 enligt uppgift från fröfirmorna SW Seed (SW) och Scandinavian Seed (SSD). Resultaten baseras på den officiella sortprovningen till och med 2011. I första hand är det sorternas uthållighet och avkastning som jämförs. Ingen ny vallsort för norra Sverige är aktuell.

Rödkläöver

Vicky (SW), tetraploid medelsen sort och godkänd för den svenska sortlistan 2009. Resultaten visar att Vicky i Götaland och Svealand har lika stor avkastning både totalt och i första skörd som Fanny (tabell 1). Undantaget är andra vallåret i Götaland då den totala avkastningen (både första och andra skörd) blev större för Vicky, vilket visar bra uthållighet och produktionsförmåga i detta område. Sorten är lämplig för odling i Götaland och Svealand. Även den tidiga tetraploida sorten Titus finns med i tabell 1 för jämförelses skull.

Tabell 1. Total skörd av rödkläöver i Götaland och Svealand. Mätare: Fanny

Sort	Vall I		Vall II	
	kg ts/ha	reltal	kg ts/ha	reltal
Götaland				
Vicky	12 870	100	11 720	110**
Fanny	12 930	100	10 630	100
Titus	13 440	104*	11 530	109***
Svealand				
Vicky	12 920	101	10 440	104
Fanny	12 850	100	10 060	100
Titus	13 020	101	9 330	93

Ju fler stjärnor (*) desto säkrare skillnad.

Timotej

Comer (SSD) finns på EG:s gemensamma sortlista och är förädlad i Belgien. Comer är en dag senare än Switch i axgång i första skörd. I Götaland har sorten signifikant mindre total avkastning jämfört med Switch eftersom Comer har minst lika stor skillnad mot Switch som mätaren (tabell 2). I Svealand är avkastningen lika mellan sorterna Comer och Switch båda vallåren. Försöksresultaten hittills visar att Comer är lämplig

Foto: Magnus Halling

för odling både i Svealand och Götaland, men i Svealand har sorten visat bäst produktionsegenskaper gentemot de andra sorterna i tabell 2. Resultaten från Svealand bygger dock endast på två försök, vilket ger en osäker bedömning. Comer är under fortsatt provning och håller sig skillnaderna mot mätaren är det en intressant sort.

Tabell 2. Total skörd för timotej i Götaland och Svealand. Mätare: Alexander

Sort	Vall I		Vall II	
	kg ts/ha	reltal	kg ts/ha	reltal
Götaland				
Comer	13 320	99	13 400	105
Alexander	13 480	100	12 820	100
Switch	13 900	103*	13 500	105***
Svealand				
Comer	11 720	101	13 020	113
Alexander	11 570	100	11 550	100
Switch	12 090	105	12 980	112

Ju fler stjärnor (*) desto säkrare skillnad.

Magnus Halling, SLU, Inst. för växtproduktionsekologi,
tel: 018-67 14 29, e-post: magnus.halling@slu.se

Lästips

Halling, M.A. 2012. Vallväxter till slätter och bete samt grönfoderväxter. Sortval för södra och mellersta Sverige 2012/2013. Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för växtproduktionsekologi. 68 s.
<http://www.ffe.slu.se/FFE/Info/sortvall.htm>

Bättre inkomst på vallen? - Förnya ditt sortval!

Se vår hemsida eller
beställ vår katalog!

www.scandinavianseed.se

Samlad grovfoderforskning i urval

– essensen av konferensen EGF 2012

Kvalitet och konsumtion

Blandvall ger bäst foderintag (Frankrike)

Rödklöver och hundäxing i blandningen 50/50 gav bäst foderkonsumtion hos får. I de proportionerna åt fåren 8 % mer än av rent gräs, men även blandningar med baljväxt och gräs i förhållandena 25/75 och 75/25 var positivt. Orsaken tros vara att fodret var smakligare snarare än att det påverkade matsmältningen. Metangasproduktionen från djuren var minst hos dem som fick enbart klöver.

Smältbart foder ger bättre konsumtion (Polen)

Foderintaget hos mjölkkor ökade med andelen smältbar organisk substans och med andelen vattenlösliga kolhydrater i vallfodret. Detta konstaterar polska forskare efter att ha gått igenom en rad foderanalysparametrars påverkan på foderintaget. Man fann också negativ påverkan av ättiksyra i ensilage och fiberandel i form av ADF i grönmassa.

Gåsbete ger ts-förluster men bättre vallkvalitet (Belgien)

Betande gäss på belgiska vallar minskade förstaskörden med 450 kg ts/ha i snitt. De här förlusterna var ganska lika trots att antalet gäss och hur många dagar de uppehöll sig på vallarna varierade i stor omfattning. Den betade vallen fick något bättre foderkvalitet då proteinhalten steg med en procent och fiberinnehållet minskade lika mycket. Forskarna undersökte även om den stora mängden exkrementer från gässen kunde ge ett positivt växtnäringstillskott, men det rörde sig bara om ca 10 kg N/ha att jämföra med de upp till 245 kg N/ha som den flamländske bonden kan ge sin vall.

Skördestrategi

Tidig grässort konkurrerar bättre (Schweiz)

Engelskt rajgräs konkurreras lätt ut i en blandning med hundäxing. En tidig sort av engelskt rajgräs gav dock betydligt större rajgräsandel än en sen. När den sena sorten gav 5 % engelskt rajgräs i blandningen gav den tidiga hela 30 %. Det finns en stor potential i att utnyttja sorters tidighet för att designa den blandning man önskar.

Slätter gynnar örter (Danmark)

Sex avslagningar ledde till större andel sådda örter jämfört med fyra avslagningar. Slätterstrategin kan därmed vara ett sätt att öka ofta svår-etablerade örter i vallen. Den här danska undersökningen

visade att lusern, cikoria, svartkämpar och kummin var konkurrensstarka medan humlelusern, bockhornsklöver och dansk körvel var mycket svaga konkurrenter. Däremellan låg pimpnell och käringtand. Flytgödseltillförsel gav mer kummin men mindre baljväxter. Forskarna föreslår också ökad utsädesmängd som ett sätt att öka andelen. Bäst effekt gav detta för cikoria, lusern och svartkämpar.

Majs

Korna bryr sig inte om majsördatedatum (Nederländerna)

Foderintaget och mjölkproduktionen blev desamma trots att majsen skördades vid olika utvecklingsstadiet. Med ökande ts-halt i majsen från 30 till 42 % ökade dock stärkelsehalten och andelen by-pass-stärkelse. Övriga fodermedel i foderstaten var sojajmjöl, koncentratfoder och ett vallfoder med bra kvalitet. Metangasutsläppen minskade en aning och de holländska forskarna föreslår senare majsördate som ett möjligt sätt att minska växthusgasutsläppen.

Bakteriepreparat påverkade bara lagringsstabiliteten i majs (Irland)

Bakteriepreparat som tillsatsmedel vid ensilering påverkade inte näringsinnehållet. Det konstaterade irländska forskare i försök med kolvmajs. Däremot var det mer mjölksyra i ensilage som behandlats med preparat med *Lactobacillus plantarum*. *L. buchneri*-preparat gav ett mer lagringsstabilt ensilage.

Blålusern

Kalium gav livskraftigare lusern (Italien)

Kaliumgödsling av lusern ledde till mindre mängd ogräs. Detta menar de italienska forskarna beror på att kalium gör lusernplantan livskraftigare. Lusernen gödslades med 80 eller 160 kg K/ha och detta ledde till en ökande rot diameter och större total rotmängd. Avkastningen blev också större. Forskarna provade också stigande mängder fosfor, men det hade ingen effekt på vare sig ogräsförekomst eller rotutveckling.

Linda af Geijersstam, Hushållningssällskapet Rådgivning Agri AB, Kalmar, tel: 0706-15 67 70, e-post: linda.af.geijersstam@hushallningssallskapet.se

Lästips

Goliński, P., Warda, M. & Stypiński, P. (reds.). 2012. Grassland – a European Resource? Proceedings of the 24nd General Meeting of the European Grassland Federation. Lublin, Polen 3–7 June 2012. Grassland Science in Europe 17, 805 s.

Vinnande vall i varje läge.

Hos oss får du tillgång till ett unikt utbud av vallfröblandningar. Tack vare vårt breda utbud har du alla möjligheter att välja en vinnare oavsett var i Sverige du har din gård och oavsett vilka behov din besättning har. Resultatet blir ett grovfoder av högsta kvalitet. Kontakta gärna någon av våra säljare för att diskutera dina speciella förutsättningar.

Under varumärket SW förädlar och marknadsför Lantmännen Lantbruk sorter inom stråsäd, oljeväxter och vall för ett lönsamt svenskt lantbruk. SW säkerställer ett unikt sortmaterial anpassat för svenska förhållanden.

www.swseed.se

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen på baksidan

Posttidning **B**

Avs: Hushållningssällskapet

Box 5007, 514 05 LÅNGHEM

Seminarium och årsmöte i Svenska Vallföreningen

Optimal odling, ensilering och utfodring av grovfoder

Torsdagen den 15 november

Svenska vallföreningen bjuder in till årsmöte på Götala Herrgård i Skara. I samband med årsmötet hålls ett seminarium om aktuella vallfrågor i samarbete med Vallföreningen i Skaraborg. Vi får medverka av expertis från SLU och Hushållningssällskapet.

Frågan om användning av ensileringsmedel är ständigt aktuell. Det är svårt att ge generella råd om detta då behovet är så beroende av omständigheterna. Till seminariet har vi också bjudit in företag som marknadsför ensileringsmedel och tillsammans försöker vi utvärdera användningen.

Det finns en strävan efter proteinförsörjning med inhemska fodermedel och av sådana har blåluserna alltid rönt intresse men erfarenheterna av praktisk odling är varierande. Vi får höra om varför den ofta är svårödlad. Höga halter av molybden kan orsaka hälsoproblem genom kopparbrist hos husdjuren och vi reder ut under vilka omständigheter som risken är störst och vad som kan göras för att undvika problem.

Projektet REKS (Regional nöt- och lammköttproduktion – en tillväxtmotor) syftar till att stärka nöt- och lammköttproducenters konkurrenskraft med ökad resurseffektivitet och stärkt hållbarhetsprofil. Målet är också att öka kunskapen i konsumentledet för att öka möjligheten till medvetna val. Vi får höra om projektet och speciellt om den del som handlar om utfodring av dikor.

Plats: Götala Herrgård, Skara, www.gotalaherrgard.se (Från E20 tag av mot Stenum/Örnsro/Skara Ö, efter 1 km sväng höger vid skylt mot Götala Herrgård)

Kostnad: 300 kr för fika och lunch

Anmälan: Senast 9 november till Anna-Lena Karlsson, Hushållningssällskapet Skaraborg, tel: 0511-248 34 eller via e-post: Anna-Lena.KarlssonSkara@hushallningssallskapet.se. Uppge namn, gärna mobilnummer samt fakturaadress (vi fakturerar matkostnaden).

Information: Vid frågor kontakta Sofia Kämpe, tel: 0733-10 78 69 eller via e-post: sofia.kampe@hush.se

Resersättning: Svenska Vallföreningen står för resekostnaderna (billigaste färdssätt) för två styrelserepresentanter från lokalföreningarna (eller kontaktperson där förening saknas).

Program

- 09.30 Kaffe
- 09.50 **Välkommen till Götala**
- 10.00 **Gröda, skördeteknik och tillsatsmedel – hur påverkas ensilagekvaliteten?**
Elisabet Nadeau, SLU, Skara
- 10.30 **Ensileringsmedel – vilka produkter erbjuds på marknaden?** *Representanter från Salinity Agro, Addcon, Perstorp AB och Chr. Hansen A/S*
- 11.30 **När är det lönsamt med ensileringsmedel?**
Rolf Spörndly, SLU, Uppsala
- 11.45 **Frågestund med anledning av förmiddagens program.** *Moderator Rolf Spörndly*
- 12.10 Lunch
- 13.00 **Fröblandningar för proteinvallar. Blåluserna som proteingröda – varför växer inte luserna?** *Delresultat från pågående AgroVästprojekt inom mjölkprogrammet. Jan Jansson, Rådgivarna Sjuhärad*
- 13.20 **Höga molybdenhalter i grovfoder – konsekvenser, geografiska riskområden och artvariation. Förbättrad etablering av luserna**
Ulf Axelsson, Hushållningssällskapet Skaraborg
- 13.45 **Gårdsprojekt om utfodring av dikor**
Annika Arnesson, SLU, Skara
- 14.00 **REKS – regional nöt- och lammköttproduktion – en tillväxtmotor**
Utfodring till dikor, ungnöt och får. Mikaela Jardstedt och Carl Helander, SLU, Skara
- 14.15 **Summering av seminariepasset**
Moderator Rolf Spörndly
- 14.30 Kaffe
- 14.50 **Besök i stallarna på Götala nöt- och lammköttscenrum**, där utfodringsförsök med dikor pågår. Information om vinterns färförsök.
Mikaela Jardstedt och Carl Helander, SLU, Skara
- 15.40 **Årsmötesförhandlingar**
- 16.15 **Avslutning**